

Fortsatt **stora utmaningar** för

Sverige ska vara en ledande life science-nation. Det fastslog regeringen 2019 och dåvarande ansvariga ministrar undertecknade en nationell strategi innehållandes 30 målsättningar och åtta prioriterade områden. I mars 2022 presenterade man specifika insatser för ett av dessa prioriterade områden, "Integrering av forskning och innovation i vården". Men det finns flera stora utmaningar för att nå det önskade målet. Det menar bland andra Vatroslav Mateljić, vd för Takeda.

att nå **nationellt** life science-mål

Ipresentationen av de specifika insatser regeringen menar behövs inom "Integrering av forskning och innovation i vården" lyfts bland annat ny kunskap i form av hälsofrämjande metoder och att produkter och behandlingar utvecklas bäst där patienterna finns och med patienternas kompetens och medverkan i utvecklingsarbetet.

– Sverige är ett innovativt land inom life science med ett ambitiöst mål. Två viktiga faktorer som jag menar påverkar möjligheten att nå målet är investeringar och innovation. Investeringar på samtliga nivåer, från regering till forsk-

ning och startups. Investeringar inom life science är nödvändiga för att driva innovationen framåt och nå målet, säger Vatroslav Mateljic.

Regeringens initiativ går i linje med Takedas målbild om ett "Nytt Vårdtänk i Sverige". En vision som sätter patienten i centrum och bygger på en grund av hälsodata samt fyra fundamentala byggstenar: integrerade vårdlösningar, förutse och förebygga vårdbehov, värdebaserad prissättning och nya arbetsprocesser. Tanken är att ett gemensamt synsätt, innovation i samverkan, där värdet av vården är det

Noémie Öhman leder det nordiska arbetet med att utveckla integrerade vårdlösningar och patientstödsprogram. Foto: Takeda.

styrande elementet som säkerställer att varje enskild patient möts på ett individanpassat och resurseffektivt sätt.

– Det här är en omfattande process som behöver genomföras succesivt och anpassas till olika vårdformer. En process som innefattar att vi delar både framsteg och bakslag, en filosofi som vi uppmuntrar på Takeda och som jag tror är viktig också utanför organisationen. Inom forskning och utveckling är det här inget nytt, däremot behöver det genomsyra arbetet på en bredare front, också inom life science. Misslyckande kan bli ett steg närmare att lyckas, ett sätt att tänka som bidrar till det innovativa klimatet som är så avgörande.

Lösningar testas i Sverige

Silvia Bäckström leder Takedas nordiska Center of Excellence för bland annat innovation. Teamet ansvarar för att på bästa sätt nyttja avancerade data- och digitala ekosystem i de nordiska länderna och nordiskt bygga samarbeten med vårdpersonal, regeringar, patientorganisationer, beslutsfattare, teknikföretag och andra läkemedelsbolag.

– Syftet med att arbeta på det här sättet är att gemensamt

– Investeringar inom life science är nödvändiga för att driva innovationen framåt och nå målet, säger Vatroslav Mateljić. Foto: Takeda/Ewa Ahlin.

” En splittrad infrastruktur för data och digitala plattformar inom vården samt sämre tillgång till avgörande datakällor leder till att Sverige halkar efter.

ta fram innovativa lösningar för att möta utmaningarna inom vården. Teamet arbetar nordiskt, men om jag ser till Sverige specifikt så är det ett land som de senaste tio åren har rankats högt när det kommer till global innovation. Detta tack vare tillgången till innovativa data, digitala lösningar och ett positivt klimat inom politik och näringsliv. Det också därför Takeda testar lösningar i Sverige innan vi skalar upp globalt. Med det sagt, ser vi att andra länder nu ökar takten när det kommer till hantering av data och till-

– Digital och datadriven innovation är en global kärna för Takeda, säger Silvia Bäckström. Foto: Takeda.

gång till konsoliderade data, något som ofta utgör själva grunden till innovation. En splittrad infrastruktur för data och digitala plattformar inom vården samt sämre tillgång till avgörande datakällor leder till att Sverige halkar efter.

Takeda driver en rad innovativa projekt i Norden. Vatroslav Mateljc lyfter exempelvis digitala utbildningsinsatser som riktar sig till vårdpersonal där ökad kunskap hos vården kan förbättra förutsättningarna för patienten. Silvia Bäckström konstaterar i sin tur att Takeda i dagsläget är involverade i 16 aktiva innovativa projekt i Norden.

– För att nämna några exempel i Sverige så har vi exempelvis NOVA2. Det är ett samarbetsprojekt mellan bland annat Karolinska Institutet i Stockholm, Örebro universitet och AI-företaget AlgoDX och är en ny algoritm som kan förutse skov inom inflammatorisk tarmsjukdom. Tillsammans med vården genomför vi också ett projekt med en patient-avatar i 3D för att stärka kommunikationen mellan patient och vård inom onkologi. Ett tredje exempel är ett augmented reality-verktyg inom behandling av sällsynta diagnoser som vi tar fram tillsammans med patienter och vården. Digital och datadriven innovation är en global kär-

na för Takeda och med ett enkelt, agilt och innovativt arbetssätt som bjuder in till samarbete både i och utanför organisationen kan vi vara en relevant partner för hela ekosystemet inom vården.

Partnerskap nyckel till innovation

Noémie Öhman leder det nordiska arbetet med att utveckla just integrerade vårdlösningar och patientstödsprogram inom samtliga terapiområden där Takeda är verksamma.

– För att ta fram vårdlösningar och patientstödsprogram studerar vi allt från patientresan till tekniska designlösningar, från idé till utveckling, testning, lansering och vidareutveckling. Innovation är a och o i min roll och därför är möjligheten att utbyta erfarenheter och lärdomar inom utvecklingen av innovativa lösningar viktig. En vanlig dag samarbetar jag med kollegor över hela världen för att utveckla arbetet med att stötta patienterna i Norden på bästa sätt.

En nyckel till att utveckla den här typen av innovativa lösningar är strategiska partnerskap. Att bygga kontakter, föra dialog och skapa samverkan med akademi, offentlig och privat sektor, inom datahantering och life science är därför en avgörande faktor.

” Att bygga kontakter, föra dialog och skapa samverkan med akademi, offentlig och privat sektor, inom datahantering och life science är därför en avgörande faktor.

– Sverige erbjuder många möjligheter att samordna den här typen av utveckling. Vi kan till exempel använda den starka traditionen av registerhållning och datakällor för att genomföra registerstudier som baseras på innovativa algoritmer. Algoritmer som förhoppningsvis både kan förutse och bidra till att förebygga sjukdomsförlopp. Vi kan också utveckla tekniska uppföljningssystem som kan användas på distans. Det behovet finns bland annat inom ultra-sällsynta sjukdomar där det är viktigt med uppföljning, men där täta fysiska besök till specialistvården kan vara påfresande och fysiskt utmanande för patienter och anhöriga.

Förutom en upparbetad vårdskuld till följd av pandemin står Sverige, som många andra länder, inför en befolkning med ett ökande vårdbehov. Utmaningarna, även utan pandemin, är stora och det finns en konsensus att nya sätt att tänka kring vården behövs för att möta dessa utmaningar.

En uttalad ambition från regeringen är att Sverige ska vara ett föregångsland när det gäller att implementera precision medicin i vården. För detta menar regeringen att det krävs långsiktiga, stödjande strukturer kring diagnostik, bioinformatik och intelligenta digitala beslutsstöd för pre-

Mattias Klefbeck är nordisk New Product Planning lead och arbetar med Takedas så kallade pipeline-produkter i Norden. Foto: Takeda.

vention och behandling, men även ersättningssystem som uppmuntrar innovation och implementering av ny teknik.

Takeda lyfter det som ett tydligt exempel på varför det är viktigt att ta tillvara den snabba utvecklingen av nya innovativa medicinska behandlingar och precisionsmedicin samt de ökade möjligheterna som digitalisering och ny vårdteknologi kan erbjuda.

Mattias Klefbeck är nordisk New Product Planning lead och arbetar med Takedas så kallade pipeline-produkter i Norden. Han menar att forskningen i dag har blivit avancerad och att man behöver hitta innovativa sätt att effektivt ta tillvara detta.

– För att lyckas krävs både ett tidigt och brett engagemang. Vi startar arbetet med "new product planning" redan fem år innan produkten förväntas introduceras och etablerar partnerskap redan från början. Detta är en tidig men också viktig investering Takeda gör och bidrar till att säkerställa att vi inte bara levererar ett läkemedel inom fem år utan också en hållbar, patientfokuserad och innovativ lösning för alla: patienten, sjukvården, regionerna och samhället.

På initiativ av regeringen genomfördes den 17 januari i år en nationell life science-konferens. Konferensen fokuserade på konkreta resultat och att följa upp effekten av de insatser som görs runtom i landet, något som välkomnas av Takedas vd, Vatroslav Mateljić.

– Min och Takedas förhoppning är att det ska gå att samla kring en helhetsvision om hållbar sjukvård i Sverige där alla aktörer samverkar i innovativa partnerskap. För även

om det rör sig i rätt riktning finns det stora utmaningar och flaskhalsar som behöver lösas för att nå målet i regeringens och Sveriges kommuner och regioners gemensamma vision "e-hälsa 2025" – att göra Sverige till bäst i världen på att använda digitaliseringens innovationsmöjligheter. Vi ska alla leva upp till vårt ansvar men jag menar att det också krävs en överbyggande, nationell samordningsinsats. Det skulle bidra till att innovationsklimatet skalas upp nationellt och att innovativa lösningar på så vis kan samordnas bättre och därmed bli tillgängliga för alla patienter i hela landet.

ANDERS ÅKER
Medicinjournalist